

ROZWOJ

dziennik polityczny, społeczny i literacki.

Piątek, dnia 22 sierpnia 1919 roku.

Nr. 224.

Cena prenumeraty:

w Łodzi:
Kwartalnie Mk. 14.40
Miesięczn. 4.80
Za roznośnienie
70 fen miesięcznie.
Z prześ. pocztową:
Kwartalnie Mk. 19.50
Miesięczn. 6.50

Kalendarzyk:

Piąt. 22 VIII Symfoni. i Tym.
Sob. 23 VIII Filipa i Benic.
Niedz. 24 VIII Bartłom. Ap.
Pon. 25 VIII Ludwika Kr. Węg.

Redakcja
w Łodzi
Al. Kościuszki 41.
TELEFON 28.

Z Warszawy i z biur ogłosz. warsz. ogłoszenia do „Rozwoju” przyjmuje wyłącznie Centralne Biuro ogłoszeń Związku prasy prowincjonalnej — Zgoda № 1 w Warszawie.

CENA OGŁOSZEN: Przed tekstem lub w tekście 2 marki, za tekstem 65 fenigów, nekrologi 1 marka za wiersz petitowy. Drobną ogłoszenia 10 fen wyraz. Najmniej 80 fen. Ogłoszenia zamiejscowe 10 procent drożej. Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój” w PABJANICACH u p. Groblińskiego, Nowy Rynek, Kiosk; w ZGIERZU u p. Lacha, Kiosk.

W obronie naszych kresów.

Dalšie postępy armji polskiej.

Warszawa, 21 sierpnia (PAT.) Komunikat sztabu generalnego wojsk polskich. Front litewsko-białoruski: Na północnym odcinku frontu na linii Głubokoje-Wergany walki trwają w dalszym ciągu. Oddziały nasze dotarły i obsadziły linię Berezyny od ujścia rzeki Uszy pod Wisłocz. Po zaciętych walkach

zajeliśmy Osipowicze i odrzuciliśmy nieprzyjaciela w kierunku Tatarki. Na odcinku Łuninca ożywna działalność naszych oddziałów wywiadowczych. Front wołyński i galicyjski: Spokój. W zastępstwie szefa sztabu generalnego
Haller, pułk.

Dla właścicieli domów.

Formularze dla podania cen mieszkań do Urzędu walki z lichwą i do wywieszenia. Kontrakty najmu oraz kwitariusze poleca
Skład Papieru i Drukarnia
A. J. Ostrowskiego
Piatrkowska 55.
1729 3

ZAWIADOMIENIE.

Po głębszem namyśle przyszedłem do przekonania, że jedynymi, prawdziwymi przyjaciółmi moimi są pp. Małja i Bolesław Nachtmanowie z Giedzianówka, którzy spełniając ostatnią wolę ś. p. ojca mego, zycziwem postępowaniem swoim względem mnie dowiedli, że rzeczwiście dążą do tego, abym został solidnym i zamożnym obywatelem w nowej Polsce. Idąc za głosem sumienia i rozumu, przyjąłem w dniu dzisiejszym zycziwem poddyktowane mi przez pp. Nachtmanów warunki majątkowe i uważam za swój obowiązek publicznie Ich przeprosić za wszystkie niesprawiedliwione pretensje, oszczerstwa i za wszystkie nietykalne wystąpienia, jakich się kiedykolwiek dopuściłem w nerwowem rozdrażnieniu pod Ich adresem. W imię więc sprawiedliwości upraszam prosiąc Szanownego Pana Redaktora o łaskawe zamieszczenie powyższego w poczytnym piśmie, pozostając z szacunkiem i poważaniem
Władysław Haffe.
Łódź, dnia 21 sierpnia 1919 r. 1732-1

Powstanie na G. Śląsku bez pomocy zgasnie!

Przyptyw pomocy.

Wiedeń, 21 sierpnia (PAT.) Biuro Wolfa donosi pod datą 21: Na Śląsku położenie znowu się pogorszyło, ponieważ oddziały które dotąd operowały przeciw „Grenzschutzom” otrzymały znaczne posiłki z poza granicy. Ten przyptyw posiłków nasuwa przypuszczenie, że polskie władze graniczne nie poczyniły żadnych zarządzeń, aby zażegnać polityczne położenie na Górnym Śląsku.

Wiedeń.

Wiedeń, 21 sierpnia (PAT.) W. B. K. donosi skrowo z Londynu: Mocarstwa sprzymierzone zaprzyjaźnione postanowiły, by oddziały Ich armji w sile najwyżej 1 dywizji otrzymały poleżenie obsadzenie Śląska Górnego, aby zapewnić przeprowadzenie postanowień traktatu pokojowego. Ze względu na wydarzenia na Górnym Śląsku najwyższa rada uznała potrzebę wkroczenia bez dalszej zwłoki.

Delegacja nie dotarła do miejsca.

(Od własnego koresp.)
Warszawa, 21-go sierpnia. Delegacja złożona z postów, która wyjechała na Górny Śląsk, aby zbadać przyczynę wybuchów rewolucji nie dotarła do miejsca przeznaczenia, gdyż granice Niemcy zamknęły.

Manifestacje na rzecz Górnego Śląska.

(Od naszego koresp.)
Warszawa, 21-go sierpnia. Dzisiaj socjaliści N. Z. R. zwołali wieczorem kilkanaście wieców w różnych częściach miasta. Uchwalają domagać się zbrojnej pomocy dla Śląska. Z wieców zebrani demonstrowali. W pochodzie udali się najpierw do wice ministra spraw zgranicznych, następnie do posła amerykańskiego. Delegacje odeszły jednak z niczem, gdyż ani wice minister, ani posła nie znaleziono w domu.

Doraźna pomoc.

(Od własnego korespondenta).

Warszawa, 21 sierpnia. Rząd polski wysłał specjalną delegację do Sosnowca z p. Januszem na czele, która zabrawszy z sobą ładunek mąki, szmalcu, kaszy i chleba i innych prowiantów i zaopatrzwszy swój transport w ubrania gotowe wyruszyła już w drogę, aby nieść pomoc potrzebującym uchodźcom ze Śląska.

Kraków ślązakom.

Kraków, 21 sierpnia (PAT.) Towarzystwo obrony kresów zachodnich polskich zwołało na dziś wielki wiec, który odbędzie się na Głównym rynku w sprawie niesienia czynnej natychmiastowej pomocy i obrony ludności na Górnym Śląsku.

Ślązacy Ślązakom.

Biata, 21 sierpnia (PAT). Wczoraj po poł. przy tłumnem uczestnictwie miejscowych i okolicznych mieszkańców odbył się tu wiec w sprawie gwałtów niemieckich i prześladowania ludności polskiej na Górnym Śląsku. Po przemowie zebrani uchwalili jednomyślnie wniosek, że należy udzielać rodakom na Śląsku moralnej i materialnej pomocy, oraz wśród ogólnego zapału zebranych uchwalono uroczysty protest przeciw barbarzyńskim gwałtom pruskim z wezwaniem do rządu, aby poczynił jaknajenergiczniejszą w razie potrzeby zbrojne kroki w celu położenia kresu niemieckim bezprawiom i przyłączenia Śląska do Polski.

Smutna prawda.

Sosnowice, 21 sierpnia (PAT.) Wczoraj wieczorem i dziś w nocy Niemcy wyparli ostatecznie powstańców z Górnego Śląska i zajęli wszystkie miejscowości. W Szopienicach Niemcy wywożą wszystkich mężczyzn i znęcają się strasznie nad ludnością. Jak nas informują widzenie, powstańcy trzymają się jeszcze na linii kolejowej w okolicy Oświęcimsa. Wczoraj po południu żołnierze Niemcy zatrzymali naczelnika polskiej komory celnej Kozłowskiego w Modrzejowie. Niemcy okopali się na granicy. Strzelców nigdzie już nie słychać.

Niemieckie posiłki.

Wiedeń, 21 sierpnia. (PAT.) Nowe posiłki niemieckie przybyły na Górny Śląsk. Niemieckie oddziały wkroczył do Schönbergu, gdzie pojmały 18 osób i dokonali rewizji za bronią. Obecnie panuje tam spokój. Powstańcy posunęli się do Bobrek. Miejscowość Karw została w ciągu dnia wczorajszego oczyszczona i po walce obsadzona przez wojska niemieckie. Szyb Gotard, który był w ręku powstańców, został odzyskany.

Zawsze fałszem.

Nauen, 21 sierpnia (PAT.) W prasie niemieckiej omawia się żywo doniesienia paryskie o zamiarze obsadzenia Górnego Śląska. Podaje się, że pewne koła ententy chciałyby wykorzystać rozruchy na Górnym Śląsku celem przyjęcia we własne ręce całej gospodarki. Nie może być najmniejszej wątpliwości, że Niemcy posiadają dostateczne środki, ażeby własną siłą przeprowadzić porządek na Górnym Śląsku.

Czy kopalnie zniszczone?

Wiedeń, 21 sierpnia. (PAT) Kor. donosi z Amsterdamu na podstawie doniesienia Biura Reutera: Konferencja pokojowa otrzymała od jednego z agentów koalicyjnych wieści, iż kopalnie na Górnym Śląsku uległy zniszczeniu. Postanowiono wysłać Górny Śląsk delegację, aby sprawę tę zbadała.

Wyjaśnienie o Śląsku w Berlinie.

Wauen, 21 sierpnia (PAT.) Pod koniec wczorajszego posiedzenia oświadczył kancler Bauer to następujące:

Podczas kiedy w Berlinie toczą się obrady niemiecko-polskie o pokojowe uregulowanie stosunków, usiłują polscy agitatorzy wywołać na Górnym Śląsku zbrojne powstanie. Rozpowszechnione zostały w najwyższym stopniu niepokojące wieści o stanie wypadków na Górnym Śląsku. Cieszę się, że mogę oświadczyć, iż wiadomości te są znacznie przesadzone i że w gruncie rzeczy nie jest tak źle, jakby wynikało z tych alarmujących wiadomości. Nadeszły wiadomości, że naczelne dowództwo stało się panem sytuacji. Wszędzie tam, gdzie wtargnęli polacy, wypędzono ich lub aresztowano; jedynie tylko na wschód od linii Bytom-Tarnowice znajdują się powstańcy polscy, których nie udało się jeszcze pochwytać. Regularnych wojsk polskich nie zastaną nigdzie na terytorjum niemieckim.

Wedle doniesienia głównego dowództwa mijają się również z prawdą wiadomości o zajęciu Mysłowic. Obawy są dotąd nieuzasadnione. Jesteśmy militarnie dość silni, aby zapanować nad rozruchami na Górnym Śląsku. Narodowe koła polskie, które obawiają się, że plebiscyt wypadnie na ich niekorzyść, już teraz starają się postawić świat przed faktem dokonanym. Naszym zadaniem będzie przeszkodzić tym dążeniom i postarać się o to, aby stosownie do traktatu pokojowego zapadła istotnie ze strony ludności decyzja co do przyszłości Śląska.

Rząd niemiecki uważa za najważniejsze swoje zadanie ochronić Śląsk przed narodowymi polskimi atakami. Cieszę się, że rząd polski stoi zdala od tego ruchu i że wojska polskie nie biorą w nich udziału. Nadeszły wczoraj wiadomości z Górnego Śląska, donoszące o polepszeniu się sytuacji. Kryzys zdaje się minąć po walkach z powstańcami polskimi wskutek następujących przez nas posiłków i po zaprowadzeniu obostrzonego stanu oblężenia w kilku okręgach. Tak samo wiadomość, że rząd polski nie będzie popierał tych rozruchów i że wojska Hallera nie będą brały udziału w walkach, jest pomyślna.

Koła rządowe uważają obecnie położenie na Górnym Śląsku za tak korzystne, że nie myślą chwilowo wysłać dalszych posiłków. Pomimo to nie można uważać akcję za ukończoną i trzeba zabrać się do gruntownego oczyszczenia Górnego Śląska z powstańców.

Co mówią Niemcy o powstaniu.

Berlin, 21 sierpnia (PAT.) Korespondenci prasa niemieckich, wysłani na Górny Śląsk, oceniają sytuację tam jako pomyślną dla Niemiec. Stwierdzają nadto, że proklamowanie stanu oblężenia i sądów doraźnych wpłynęło uspokajająco na spartakusowców. Sytuacja do wczoraj była groźna, gdyż plany powstańców były dobrze obmyślane a strajki zainicjowane przez spartakusowców, (PI) przyczyniły się do zaostrzenia położenia. Pisma niemieckie nie sądzą, by pomiędzy spartakusowcami a powstańcami istniała umowa co do wspólnego postępowania, lecz łączą, że spartakusowcy wyzyskali chwilę dla własnych celów. Naodwrot zaś strajki ujawniły powstańcom działalność. 17 a zwłaszcza 18 bm. przechylała się szala na stronę powstańców. Dziś powstańcy zostali pobici.

Fatalny strajk.

Kraków. (Telefonem.) Na strajkujących robotników Górnego Śląska, walczących w tej chwili z bronią w ręku o sprawę polską, wywarła niesłychanie deprymujące wrażenia wiadomość o równoczesnym strajku w Zagłębiu Dąbrowskim.

Powszechnem jest tu przekonanie, że ten najfwieższy strajk w Zagłębiu Dąbrowskim wywołany został przez menterów bolszewickich, których popiera finansowo rząd niemiecki. Rządowi niemieckiemu bowiem chodzi o to, aby skompromitować Polskę wobec entente'y, wykazać rozbieżność celów, do jakich dążą sfery robotnicze polskie w Rzeczypospolitej i poza jej granicami, a przede wszystkim zaszachować ruch strajkowy na Górnym Śląsku przez podsunięcie mu reń strajku o charakterze bolszewickim.

Dwa strajki.

Ruch narodowy na Górnym Śląsku i obrona polskości spoczywa przede wszystkim w rękach robotnika polskiego. Polski Górny Śląsk — to setki tysięcy liczące rzesze ludu naszego, ciemiężonego przez hakatystycznych junkrów, to tysiące górników polskich, którzy poświęceniem dla sprawy narodowej i uświadomieniem patriotycznym stoją na straży polskości tej dzielnicy i rzucili zbrojną rękawicę walce panoszącemu się krzyżactwu.

Patriotyczna postawa polskiego robotnika na Górnym Śląsku jest pięknym przykładem żywotności narodowej ludu polskiego tej nieszczęsnej ziemi. Przez cały okres od zawieszenia broni ze zdumiewającą solidarnością górnicy Śląscy manifestują przy każdej sposobności swą gorącą miłość dla Polski i stają w jej obronie. Gdy Niemcy przecięli wywóz węgla do Poznańskiego, robotnik śląski strajkiem ogólnym zmusza władze pruskie do zaniechania tego i żąda dostarczenia części węgla górnośląskiego Poznańskiemu. Gdy rozpanoszył się ucisk i przesławianie polskości, robotnik śląski znowu występuje w obronie polskich praw narodowych.

Nie dając się porwać złowrogiemu agitacji spartakusowców, potajemnie nie tylko tolerowanej, lecz popieranej przez przewrotne władze pruskie, robotnik śląski stosuje strajki, jako broń w walce z przemocą krzyżacką, jako współczynnik obrony narodowej. Ostatni strajk miał za cel zmuszenie rządów kacyka Hösinga do złagodzenia antypolskiej polityki i wszystkie żądania, wystawione przez górników, były w tym duchu sformułowane.

Jak wiemy, ten strajk ostatni zakończył się ogólnym schwytaniem za broń przeciwko brutalnym krzyżakom, w niesłychanie cyniczny sposób znęcającym się nad broniącym swęj narodowości ludem górnośląskim.

Robotnik górnośląski ostrze strajku zwrócił więc przeciwko rządowi pruskiemu i stanął do bohaterkiej walki z nim o nigdy niewygasłe prawa ludu polskiego. A w tym samym czasie, gdy uduchowiony porywem szczytnego patrio-

tyzmu robotnik śląski zmagają się z brutalną przemocą pruską i strajkiem podkreśla swój patriotyzm, robotnik polski w Zagłębiu również chwycił za broń strajku, lecz gości nim w łono własnej Ojczyzny, staje do walki z rządem polskim!

Rozagitowani ponurymi, zięjącymi nienawiścią do Polski hasłami komunistycznymi, górnicy w Zagłębiu zaczynają strajkować wówczas, gdy Polska na wszystkich frontach toczy krwawą walkę o swój byt i chcą stanąć w obronie robotnika polskiego na Śląsku, znajduje się w przededniu wojny z Niemcami...

W tej chwili wielkiej, decydującej dla naszej przyszłości, idąc za złowrogimi podszeptami komunistów, robotnik polski w Zagłębiu przerywa tak niezbędną dla bytu kraju produkcję węgla, i pośrednio więc łączy się z nieprzyjaciółmi Polski, utrudniając niesłychanie i tak już trudną sytuację rządu polskiego.

W tym momencie, gdy górnik śląski wypowiada walkę rządowi pruskiemu, gdy robotnik śląski walczy o polskości i daje wzniósł przykład patriotyzmu, górnik w Zagłębiu wypowiada walkę własnemu rządowi i własnej Ojczyźnie.

Dochodzące nas wieści z Górnego Śląska jednogłośnie potwierdzają, iż wiadomość o porzuceniu pracy przez górników Zagłębia wywołała tam nad wyraz przygnębiające wrażenia. Strajk ten jest na ręce władzom pruskim, starającym się wszelkimi sposobami zaprzeczyć polskiego politycznego charakteru walki na Górnym Śląsku i przedstawić ją, jako wytwór komunizmu...

Strajk ten krzyżuje plany rządu polskiego, troszczącego się o jaknajrychlejsze wyrwanie Śląska z pod supermacji pruskiej i przyjęcie z pomocą ludowi górnośląskiemu.

Robotnik Zagłębia strajkiem swym nierozumnym oraz niepolitycznym wymierza cios w samo serce sprawy robotniczego ludu polskiego na Górnym Śląsku.

Takie oto, absurdalne wprost są owoce złośliwego posiewu wrażliwej agitacji komunistycznej. Czas wielki, aby robotnik polski przejrzał na oczy i zrozumiał, do czego pchają go jego fałszywi doradcy i za czyje pieniądze oraz dla kogo pracują oni, starając się otumanic latwo-wiernosc naszego robotnika.

Ichtiobaurus.

Anglja rozpoczęła wojnę z Rosją.

Bombardowanie Kronsztadu.

Wiedeń, 21 sierpnia (PAT.) Petersburska Agencja Telegraficzna rozesała następującą depeszę iskrową: Mimo uroczystych wielokrotnych oświadczeń angielskiego meża stanu, że rząd angielski nie bierze żadnego udziału czynnego w interwencji w Rosji, nastąpiło w rzeczywistości coś przeciwnego. Angielskie siły morskie w związku z angielskimi samolotami przypuściły gwałtowny atak na Kronsztadt dnia 18 sierpnia. Równocześnie liczne angielskie samoloty zaatakowały miasto Kronsztadt, obrzucając go bombami. Pod osłoną ataków lotniczych miały angielskie okręty wojenne przypu-

ścić atak na port kronsztadtski. Tylko 4 okrętom udało się wtargnąć do portu, 3 z nich zostały zatopione przez nasze okręty. W ten sposób Anglja rozpoczęła wojnę z Rosją.

Porażka morska bolszewików.

Paryż, 21 sierpnia (PAT.) Podczas bitwy morskiej, jaka miała miejsce w nocy z soboty na niedzielę między flotą angielską a bolszewicką, Anglicy zatopili pancerniki „Pierwozwany” i „Pietropawłosk”, łódź podwodną „Wjatka” i jeden statek transportowy.

Bolszewicy opuszczają całą Ukrainę.

(Od własn. koresp.)

London. Reuter podaje urzędowo: Donoszą, że bolszewicy zostali z Odesy wypędzeni przez ludność. Słychać, że bolszewicy mają opuścić Kijów i całą Ukrainę.

Chaos na Ukrainie.

Wiedeń, 21 sierpnia. (PAT.) Odkryto tu przeciwrewolucyjny spisek, na którego czele stał

niejaki Brabhiński. Spiskowcy posiadali armaty oraz sporo materiałów wojennych. Zamierzali oni obsadzić budynki rządowe w Kijowie i wejść w porozumienie z bandami, operującymi w kraju i przy pomocy białych wojsk obalić rząd sowieckiego czele stał Bach-Krebenko, odkryto w Bachmaczu. Uczestników kilku ujęto i rozstrzelano.

Decydująca akcja.

Polska ofenzywa w okolicy Mińska i Kowna potwierdza wiadomości, które otrzymały kompetentne sfery bucharskieskie, że przewiduje się decydująca akcja przeciw rosyjskim bolszewikom.

Litwa w sojuszu z bolszewikami.

Wauen, 21 sierpnia (PAT.) Donoszą ze źródła urzędowego, że odbyły się rokowania po-

między litwinami a bolszewikami rosyjskimi w sprawie nawiązania stosunków pokojowych.

Złowieszcze ogłoszenie.

W warszawskiej „Gaz. por.” czytamy: W gazetach ukazało się ogłoszenie sensacyjnej treści, że „parzący się przed nabyciem czele” 105273 na milion 753 tysięcy 651-60 marek, wydane przez Główną Kasę Wojskową, jako nieprawie podpisane.

Wstrzymanie konferencji polsko-niemieckich.

zczęśliwe wyjście. — Czekają na powrót Noskego. — Polacy, z powodu zajść na G. Śląsku, przerwali zaproponowane zaprowadzenie wspólnej administracji.

Berlin, 21 sierpnia (PAT.) Na wspólnej konferencji komisji administracyjnej delegacja niemiecka zgodziła się w zasadzie na tymczasowe współdziałanie przedstawicieli polskich z władzami niemieckimi na terytorjach, przyznanych Polsce, aż do chwili przejęcia władzy przez rząd polski. Na dzisiejszej konferencji, na której prawa ta miała być szczegółowo rozpatrywana, przewodniczący polskiej delegacji podsekretarz stanu dr. Wł. Wróblewski oświadczył, że wobec zajść na Górnym Śląsku delegacja polska obrad kontynuować nie może, gdyż wymagają one bezwzględnej pokojowej atmosfery. Dalej oświadczył dr. Wróblewski, że dopóki odpowiednie warunki nie nastaną, delegacja polska widzi się

zmuszoną przerwać rokowania. Dziś wieczorem z inicjatywy gen. Duponta przy udziale członków misji francuskiej oraz przedstawicieli ententy odbyła się wspólna konferencja w sprawie Górnego Śląska. Przewodniczący komisji niemieckiej von Haniel zakomunikował, że z rozkazu rządu niemieckiego egzekucje na Górnym Śląsku zostaną wstrzymane. Gen. Dupont zaproponował ustanowienie wspólnej administracji polsko-niemieckiej i straży obywatelskiej z ludności miejscowej. Na prośbę delegacji niemieckiej konferencja odroczone do czwartku, aż do chwili przybycia do Berlina ministra wojny Noskego i przedstawicieli władz śląskich.

Biskupi polscy pod pięścią bolszewików.

(od wł. korespondenta.)

Lwów, 21 sierpnia. Miejskie soviety bolszewickie na Ukrainie składają się, podobnie jak w innych obszarach rosyjskich, przeważnie z żywołów niearyjskich, a te okazują pewną sadystryczną manję poniżania instytucji kościelnych zarówno polskich, jak prawosławnych. I tak w Zytomierzu usiłowano katedrę łacińską zamienić na kinoteatr, a sobór prawosławny przerobić na łaźnię. Dopiero na uwagę jednego z prawosławnych członków sovietu, że wprawdzie dobrze byłoby umieścić łaźnię w soborze, lecz natomiast taniej wypadnie uczynić to w templum wnioskodawca pośpiesznie cofnął się.

Faktem, który ostatecznie poruszył całą ludność miejscową w Zytomierzu, było wezwanie miejscowych biskupów do posłuszeństwa, a mianowicie żądanie takie otrzymał od sovietu ks. biskup Dubowski i bisk. sufr. Godlewski. Ponieważ archimandryta przyjęto w mieście ze względny spokojem, atoli w chwili, gdy w dniu 25 czerwca b. r. obaj biskupi polscy wyszli na robotę, cała ludność bez różnicy wyznania zastąpiła drogę rzucając się im do nóg, oświadczyła, że nie dopuści do pohańbienia dostojników. W ciągu krótkich kilkudziesięciu chwil

zebrano też 3 tysięcy podpisów, domagających się od sovietu cofnięcia rozkazu. Wobec oporu jednak sovietu przyszło też do niezwyklej demonstracji steroryzowanego aż do śmiertelnego, który przyjął groźną postawę i dopiero wtedy ustąpił soviet, widząc brak stosownej siły po swej stronie, rozporządzał bowiem tylko garścią około tysiąca gwardyjców.

Obecnie straż pałacu biskupiego oddział ochotniczy, złożony z mężczyzn i kobiet.

Prezesem „czerezwyczajki“ miejscowej była sionistka „Aleksandra“, krwawe rządy w Kijowie spełniała natomiast towarzyska Roza, której sadystryczną pasją było rozstrzelanie młodych chłopców.

Teror w Kamieńcu Podolskim stosowała natomiast niejaka Fania.

Ludność miejscowa wita wszędzie wkraczające wojska polskie z istotnie niekłamaniem uczuciem ulgi, z najwyższą chęcią okazuje im pomoc. Wobec wspaniałego stanu zbiorów na Ukrainie, wejście wojsk polskich na Ukrainę ma także wielkie znaczenie gospodarcze. Należałoby tylko bezwzględnie utuchomić sprzęt zboża.

Gwiazda Lenina zbladła.

Litwinów najgłówniejszą osobistością rządu sovietów.

(Od własnego korespondenta.)

London, 21 sierpnia. — Lenin stracił swój wpływ kompletnie. Obecnie główną figurą rządu sovietów jest Litwinów, ale władza realna spoczywa w rękach komisarzy ludowych, rządzących się według siebie i robiących, co im się żywnie podoba.

Obecny stan rzeczy w Rosji nie ma nic wspólnego z ideami komunistycznymi, które były podstawą bolszewizmu jeszcze przed rokiem.

Niema zatem mowy o równości dla wszystkich, o nacjonalizacji wszystkiego, o zniesieniu całego prywatnego handlu. Obecnie reprezentanci rządu żyją z kradzieży i spekulacji.

Korespondent ponadto donosi, że suma sto rubli stała się obecnie w Rosji jednostką monetarną. Gdy dorożkarz n. p. żąda od pasażera „półtora“, znaczy to, iż żąda 150 rubli.

Nasze sprawy.

Lista polska zwyciężyła.

Troki, 21 czerwca (PAT.) Dnia 17 sierpnia odbyły się tu wybory do rady miejskiej, w których głosowało 91 proc. uprawnionych. Zwyciężyła lista polska. Wybrano 7 polaków, 4 żydów i 1 karaima.

Konferencja polsko-niemiecka.

(Od wł. korespond.)

Berlin, 21 sierpnia. Delegacja polska w Berlinie dziś nawiązała pertraktacje z Niemcami. W konferencji, która ma się dziś odbyć w kwestji Śląska Górnego przyjmie udział generał Dupont.

Marynarka polska.

Warszawa, 21-go sierpnia. (PAT.) Z Nieszawy donoszą, że dnia 21 sierpnia odbyła się tam podniosła uroczystość marynarska, w której wzięła tłumny udział cała okoliczna ludność.

Dnia tego odbyło się zaprzysiężenie około 1000 marynarzy. Nastąpiła msza połowa i rewja marynarzy w obecności oficerów francuskich oraz zabawa parkowa dla marynarzy i zaproszonych gości. Zebrane dnia tego datki i ofiary postanowiono oddać na rzecz izby chorych bataljonu morskiego. Cała uroczystość miała charakter podniosły i wypadła okazale, w czym nie mała zasługa kapitana marynarki Konstantego Jacynicza.

Delegacja śląska.

(Od własnego koresp.)

Warszawa, 21 sierpnia. Delegacja ze Śląska Cieszyńskiego była u Paderewskiego i wręczyła mu księgę z dokumentami, dotyczącymi sporu czesko-polskiego.

Konwent senjorów.

(od własnego korespond.)

Warszawa, 21 sierpnia. Marszałek Sejmu zwołał na sobotę do Warszawy konwent senjorów. Postawie prośbą, aby zjechali się na godzinę 12-tą.

Polskie wojska w Suwałkach.

Augustów, 21 sierpnia. (PAT.) Wyjechała komisja do Suwałk celem przejęcia linii i dworca kolejowego w Suwałkach. Niemcy opuścili już powiat sejneński i suwalski. Polskie wojska zajmą opuszczone powiaty jeszcze w tym tygodniu.

Seyda w Poznaniu.

Poznań, 21 sierpnia (PAT.) Dziś przed południem przybył tu z Warszawy minister dr. Seyda, powitany na dworcu przez naczelniczą radę ludową.

Bezrobocie ukrócono.

Poznań, 21 sierpnia (PAT.) W dniu 13 bm. przyszło do zaburzeń z powodu bezrobocia. Władze dokonały masowych aresztowań. Robotnicze polskie i niemieckie wydały odezwę wzywającą do spokoju.

O krzywdy polskie.

Warszawa, 20 sierpnia. (PAT.) Główny urząd likwidacyjny zamierza wydać w języku francuskim ilustrowane sprawozdanie, przedstawiające straty wojenne na ziemiach polskich. Na wydawnictwo złożą się następujące działy: 1) zniszczenie gleby, zasiewów i lasów, 2) masowe zniszczenia w budowlach miast i wsi, 3) zniszczenie i uszkodzenie dzieł sztuki, jako to: kościołów i zamków, pałaców, gmachów publicznych, pomników, muzeów, zbiorów, dzwonnów itp., 4) zniszczenie budynków fabrycznych i kopalnianych, 5) zniszczenie warsztatów i budynków kolejowych, mostów, taboru, torów i innych środków komunikacyjnych, 6) przymusowa ewakuacja ludności do Rosji i wywożenie polskich robotników do Niemiec, 7) obrazy między ludnością. Prosi się osoby prywatne i instytucje, posiadające fotografie wyżej wymienionych działów, aby zechciały je przesyłać do gmachu komisji likwidacyjnej, sekcji II, Warszawa Foksał 3. Na odwrotnej stronie fotografii należy napisać, co dana fotografia przedstawia, datę zniszczenia, oraz kto robił zdjęcia. Pożądaniem jest nadsyłanie fotografii zniszczonych budowli i dzieł sztuki przed i po ich zniszczeniu. Fotografie na żądanie mogą być posyłającym zwrócone. Zamierzone wydawnictwo służyć ma sprawie zainteresowania obcych stratami w Polsce.

Polska w międzynarodowym związku telegraficznym.

Warszawa, 20 sierpnia (PAT.) Formalne zawiadomienie wszystkich państw uczestniczących w związku telegraficznym o przystąpieniu do związku państwa polskiego zostało obecnie przeprowadzone przez rząd republiki portugalskiej.

Polska linja okrętowa.

Warszawa, 19 sierpnia (PAT.) W hotelu „Alpin“ w Nowym-Jorku odbył się bankiet, urządzony staraniem nowoutworzonego T-wa polsko-amerykańskiego żeglugi morskiej, w sprawie utworzenia polskiej floty morskiej. Przywitał zebranych gości krótką przemową prezes T-wa p. Roszkowski i p. J. Borkowski, drugi wiceprezes, który, mówiąc o założeniu własnej polskiej floty handlowej, wykazywał cyrami jak wielkie jest zapotrzebowanie towarów w Polsce, jak wielki jest brak okrętów we wszystkich państwach.

Zamknięto zebranie uchwaleniem rezolucji, stwierdzającej konieczność stworzenia własnej polskiej morskiej floty handlowej i pasażerskiej oraz ułożeniem telegramu do pana prezydenta Ignacego Paderewskiego.

Zamach samobójczy naczelnika aprowizacji.

(Od własnego koresp.)

Warszawa, 21 sierpnia. Na zlecenie żandarmerji polecono aresztowanie pułkownika Cezarego Dobrowolskiego, jednego z naczelników aprowizacji.

Kiedy żandarmerja ukazała się w mieszkaniu Dobrowolskiego, ten na chwilę oddalił się do sąsiedniego pokoju i tam wystrzałem z brzoynina ranił się w brzuch. Rannego odwieziono do szpitala Czerwonego Krzyża. Afera ta nie wpłynęła na bieg dalszego śledztwa, które będzie gorliwie prowadzone. W szpitalu Czerwonego Krzyża strzegą warty postrzelonego pułkownika

Język polski w Gdańsku.

Poznań, 20-go sierpnia. Według otrzymanych tu informacji, od 1 września w Gdańsku w szkołach będzie wykładany język polski.

Również donoszą, że dyrekcja poczty w Gdańsku wydała do wszystkich urzędów pocztowych w zachodnich Prusach rozporządzenie, dopuszczające język polski w rozmowach telefonicznych.

Hoover.

Wiedeń, 20 sierpnia. (PAT.) Amerykański komisarz żywnościowy Hoover wyjechał wczoraj wieczorem do Paryża.

Uniesienie stanu wyjątkowego.

Bieszczyn, 21 sierpnia (PAT.) Zaprowadzona na Słowaczczyźnie rozporządzeniami z 5 i 20-go czerwca dyktatura wojskowa została częściowo niesiona.

Jezeli nie tu, to może tam...

Warszawa. „Izwestija“ moskiewskie wyraża nadzieję, że działalność polska na froncie białoruskim i litewskim nie tworzy niebezpieczeństwa dla Rosji sowieckiej, mimo zajęcia Miń-

ska, Łucka i Winnicy. Natomiast Rosja bolszewicka powinna wszystkimi siłami rzucić się na Denikina, ażeby go w zupełności pobić.

Gospodarka bolszewików w klasztorach.

Warszawa. Z Moskwy donoszą radjotelegraficznie, że rząd sowiecki postanowił zamknąć wszystkie klasztory w Rosji. Zakonników wysłał się do robót publicznych i na front.

Wyroki śmierci na strajkujących kolejarzy.

Warszawa. Rosja sowiecka znajduje się w przededniu powszechnego strajku kolejowego. Gazety bolszewickie uderzyły z tego powodu na alarm i grozą kolejarzom egzekucjami.

Gruzini przeciw przywróceniu dawnej Rosji.

Warszawa. Bawi tutaj przedstawiciel Gruzji, p. Kuruliszwili, który w rozmowie z dziennikarzami podkreślił, że republika gruzińska wrogo usposobiona jest dla wszystkich, dążących do przywrócenia dawnej Rosji, bez względu na to, czy pochodzą oni z obozu Kołczaka, czy też Denikina.

Rozdawnictwo odzieży amerykańskiej.

Wyświetlenie sprawy panamy odtężowej.

c) Wczoraj odbyło się zebranie Komitetu rozdawnictwa odzieży z daru amerykańskiego pod przewodnictwem wiceprezydenta miasta inż. Wojewódzkiego. Po ukonstytuowaniu się prezydium, inż. Wojewódzki udzielił głosu inż. Ulickiemu z Wydziału zaprowiantowania, który w długim referacie zapoznał zebranych z brudną aferą kradzieży przez „pepesowców“ odzieży ze składów w czasie jej rozpakowywania i sortowania. Dowiedzieli się słuchacze, że w rezultacie skonstatowano kradzież 1519 funtów odzieży, która w przybliżeniu może być oceniona na sumę około 30,000 mk.

Cały dar dla Łodzi wyniósł 391 beł, przybranych w czterech wagonach. Ogólna waga wynosiła 60,570 funtów.

Referent wymienił następnie szczegółowo ilości poszczególnych rodzajów ubrań, których nie powtarzamy i zaznaczył w końcu, iż świeżo otrzymano jeszcze 1,423 pary obuwia dla dorosłych.

Przewodniczący zaznaczył, iż koniecznym jest wybór ściślejszej komisji rozdzielczej.

Delegat związków zawodowych robotniczych Kaczmarzki zgłosił wniosek, aby dla związków

przyznane było 60 procent ilości odzieży dla podziału pomiędzy sfery robotnicze. Podobne wnioski zgłosili również delegaci rzemieślniczych handlowców polskich i wielu innych korporacji.

Następnie ułożono listę delegatów poszczególnych zrzeszeń, którzy złożą ścisły komitet rozdawnictwa odzieży.

Przyznano siedem mandatów dla związków zawodowych robotniczych chrześcijańskich i żydowskich, dwóch dla b. jeńców i wojskowych, jeden dla komitetu inwalidów, jeden dla rady rzemieślniczej żydów, jeden dla Resursy rzemieślniczej, dwa dla wydziału dobroczynności, jeden dla Zyd. tow. dobroczynności, jeden dla Central. komitetu pomocy dla dzieci, jeden dla Ł. M. R. O., jeden dla chrześcijańskich i jeden dla żydowskich pracowników biurowych.

Przyjęto zasadę, iż dla związków zawodowych robotniczych będzie przeznaczony 65 proc. daru, a 35 proc. — dla żydów.

Ponieważ żydzi mają swoje komitety specjalne, które wysyłają tu odzież, uważamy, że dla żydów wyznaczono tak wysoki procent nie słusznie.

Ponieważ ratyfikacja nastąpiła w d. 31 p.c.a. rb., zatem należne sumy winny być wpłacone do dnia 30 września, realizacja bonów zaś nastąpi o miesiąc później, t. j. z końcem października.

Dotychczas już prawie wszyscy dłużnicy wpłacili należne od nich sumy, zalega tylko Zarząd miasta Łodzi na sumę około pięciu milionów.

Wypłata uzależniona jest od pomyślnego zaciągnięcia pożyczki, o którą miasto zabiega.

W każdym razie posiadacze bonów nieświeciny zrobią interes, gdyż wykupione być one mają rosyjską walutą w rublach, które stoją obecnie bardzo nieświetnie.

— Z sądownictwa.

Sędzia sądu okręgowego w Łodzi, p. Piotr Orłowski, został zamianowany prokuratorem sądu apelacyjnego w Wilnie.

Podprokurator sądu okręgowego w Łodzi, p. Stanisław Pliszczynski, został zamianowany prokuratorem sądu okręgowego w Radomiu.

Sędzia śledczy 2 rewiru miasta Łodzi, pan Marjan Cynarski, został zamianowany sędzią sądu okręgowego w Łodzi.

Sędzia śledczy 4 rewiru miasta Łodzi, pan Józef Betley, został przeniesiony na to samo stanowisko do Warszawy.

— Z łódzkiej Okr. Rady Opiekuńczej.

a) Delegat Rady Głównej Opiekuńczej w Warszawie dr. Gawroński, zapoznawszy się z całą działalnością Łódzkiej Okręgowej Rady Opiekuńczej, dokonał też rewizji ksiąg handlowych i kasowych. Przy dokonywanej rewizji

okazało się, że Łódzka Okręgowa kuczcza miała wpływów ogólnych w czasie stycznia do 18 sierpnia 1919 r. mk. 531,002,000 a w tem mk. 96,114.94 wpłynęło za wydaną żywność amerykańską na okręg, a wydatkowała w tym czasie mk. 368,593.13, pozostałość zatem gotówki w kasie i w banku wynosi mk. 221,275.47 zawierająca oprócz należności za żywność amerykańską mk. 96,114.94 jeszcze mk. 66,007.59 różnych depozytów powierzonych Ł. O. R. O. Zaznaczyć należy, że delegat R. G. O. sprawdzając książki kasowe, porównał też z niemi stan gotówki w kasie.

— Wiec robotniczy w sprawie Śląska.

Wczoraj w czwartek, o g. 7 wiecz. na Dynasach w Warszawie odbył się wiec zwołany przez narodowy Zw. robot. w sprawie powstania na Górnym Śląsku pod hasłem: „Proletariat polski w obronie granic Polski“.

— Lustracje stróżów.

k) Policja łódzka wprowadza wkrótce istniejące za czasów rosyjskich lustracje stróżów w komisariatach.

— Z Tow. Krajoznawczego.

c) W niedzielę d. 24 bm. odbędzie się wyjazd Tow. krajoznawczego do Smardzawy, Glinnika i Dąbrowki za Zgierzem. Zapisy przyjmowane będą dziś i jutro.

— Zalegalizowana ustawa.

k) Min. zalegalizowało nowe „Ust. spozycze pracowników kolejowych stacji Łódzkiej“.

— Tak się karze paskarzy.

„Sąd doraźny w Poznaniu skazał wyróbkien z d. 13 sierpnia br. handlarzy: Stanisława Gryszczyńskiego z Poznania i Hieronima Małajskiego z Poznania, za podbijanie cen artykułów pierwszej potrzeby, każdego na sto tysięcy mk. kary, względnie na rok więzienia.

Podpisali: Zuromski, przewodniczący. Kliszczynski, sekretarz.

— Wizyta w magistracie.

k) Stosownie do onegdajszej zapowiedzi robotniczej wczoraj chcieli oni iść do wizyty p. Rzewskiemu, ale policja, która okrzyła magistrat nie chciała podać p. burmistrzowi biletu delegacji robotniczej. Kilku delegatów aresztowano.

— Bezrobocie w Grand-Hotelu.

c) Służba hotelu Grand-Hotel w Łodzi zaprzestała pracy, żądając poprawy bytu.

Goście przejezdni wskutek tego skazani są w tym hotelu na przykrości, gdyż zmuszeni są obsługiwać się sami.

— Granaty na torze kolejowym.

Dnia 17 bm., o godz. 3 w nocy, na torze kolejowym Warszawa—Dąbrowa przy waku na Szmolowiznie przejazdowy, Jan Piltza, znalazł 3 granaty ręczne, które odesłano do stacji kolejowej na Pradze.

— Odważny wajak.

k) Pod Mławą ujęto podczas przekraczania granicy łódzianina Bechtolda Szulca.

— Poszukiwanie skarbu.

k) Przy ul. Południowej nr. 9 w mieszkaniu Frenkła złodzieje rozbili kasę ogniotrwałą i zrabowali z niej zawartość. Co mianowicie padło łupem złodziejów, nie zdołano ustalić, ponieważ właściciel mieszkania, Frenkiel, jest nieobecny, znajduje się w Rosji.

Policja prowadzi śledztwo w celu wykrycia włamywaczy.

— Wypadek.

k) Przy ul. Pańskiej 11 z okna 2-go piętra spadła 24 letnia Marja Klajn, ponosząc śmierć na miejscu.

Teatr i sztuka.

— Teatr Polski.

Występ Mary Mrozińskiej.

Dzisiaj gość warszawski czarować i oświecać będzie publiczność łódzka doskonałą kreacją Mary Bourdier w przepysznej komedji Caillaveta i Fieura p. t. „Król“ cieszącą się wybitnym powodzeniem na scenie stołecznej.

Jutro odbędzie się ostatni występ Mary Mrozińskiej.

KRONIKA.

— Nabójstwo za duszę bohaterów.

Z inicjatywy pracowników biurowych i robotników Łódzkiej elektrowni miejskiej we wtorek dnia 26 bm. o godz. 10-ej rano odprawione będzie nabożeństwo za dusze poległych w walce o Niepodległość bohaterów naszych. Nie wątpimy, iż tysiączne rzesze przybędą w dniu tym do kościoła, aby złożyć hołd drogiem ciałom bojowników naszej wolności.

— Ziarno na zasiew.

c) Dla zasiewów ozimych, rząd wyznaczył dla całej dzielnicy naszej i dla Galicji, ogółem 300 wagonów żyta petkuskiego, które dostarczone będzie z Poznańskiego, gdyż u nas — niestety — niema dotychczas specjalnych hodowli zbóż nasiennych. Dostarczenia ziarna nasiennego dla okręgu łódzkiego podjął się syndykat rolniczy miejscowy, który zamknął listę zamówień w zeszłą sobotę. Wszystkie zamówienia na zasiew muszą być poświadczane przez właściwych komisarzy powiatowych, gdyż bez dopełnienia tej formalności nasiona dostarczane nie będą.

— W sprawie bonów.

Komitet realizacji bonów łódzkich, istniejący przy urzędzie Zgromadzenia kupców m. Łodzi i komitecie giełdowym łódzkim, zwrócił się do wszystkich swych dłużników z żądaniem wniesienia należnych od nich sum na wykup bonów w ciągu dwóch miesięcy licząc od daty ratyfikacji przez Polskę traktatu pokojowego.

Napowrót niemczyzna.

Niezadowolenie służby Grand-Hotelu pośrednio wynika stąd, iż od czasu zmiany zarządczącego polaka w osobie p. Petrykowskiego i zastąpienie go przez Niemca Bergera, persone polski hotelu jest systematycznie rugowany i zastępowany przez zdeklarowanych Niemców i katystów. Usunięto polaków: gospodarza kawiarni Grand-Caffe, zmieniono prawie wszystkie kasjerki i kasjerów, wszystkich funkcjonariuszów w kantorze, usunięto polaka tapicera dekoratora, a nawet zachwiany był na „posadzie” polak posługacz przy ubikacjach № 00. Wszystkie te opróżniane posterunki zajmują Niemcy.

Trudno się przeto dziwić ciągłemu niezadowoleniu pracujących, jeśli dzisiaj, w Wolnej, Niepodległej Ojczyźnie bez słusznych powodów są szykanowani przez hakatę i pozbawieni pracy dla obcokrajowców.

Sądźmy, że to wszystko odbywa się bez wiedzy akcjonariuszów, którzy do podobnych wybrzków by nie dopuścili.

Komunikaty.

Ślub.

Dnia 17 b. m. w kościele św. Florjana w Warszawie na Pradze pobłogosławiony został związek małżeński pomiędzy p. Zofią Jabłońską, nauczycielką, a p. Bronisławem Czechowskim, urzędnikiem Sądu Okręgowego i obywatelem tu-tejszym. 1726-1

Zebranie.

Z powodu śmierci starszego czeladnika Cechu ślodlarsko-rymarskiego, Jana Lipińskiego, zebranie odbędzie się u podstarszego Błaszczynskiego (Nawrot 92) 24 sierpnia o godz. 4-ej po południu. 1730-1

Tow. „Reklama”.

Tow. Akc. „Reklama Polska”. Przed rokiem niespełna powstało w Warszawie Polskie Biuro

Reklamy Prasowej, założone przez grono dziennikarzy i mające na celu załatwianie wszelkich zleceń w zakresie reklam i ogłoszeń. Prowadzone umiejętnie, sprężysto, ze znajomością zawodu, Biuro to wkroczyło na drogę niezwykłego, jak na nasze stosunki, rozwoju, co stwierdza, iż taka właśnie placówka była istotnie potrzebna, że w tej dziedzinie pracy brak było solidnej instytucji polskiej. Obecnie na mocy statutu, zatwierdzonego przez Ministra Przemysłu i Handlu oraz Ministra Skarbu, Polskie Biuro Reklamy Prasowej przekształca się na T-wo Akc. pod firmą „Reklama Polska” z miljonem marek kapitału zakładowego. Będzie to pierwsza w Polsce poważna instytucja handlowa ogłoszeniowa, która już dziś na mocy umowy, zawartej z wszechświatową znaną Agencją Ogłoszeniową Havasa, reprezentowana jest przez powyższą Agencję we wszystkich państwach zachodniej Europy. Założycielami Tow. Akc. „Reklama Polska” są pp. Leonard Bobiński, Henryk Brylski, Eustachy Korwin-Szymanowski, Adam Szczepanik, Henryk Butkiewicz i Tadeusz Pudłowski.

Zagłada żydów na Ukrainie, Wołyniu i Podolu.

Jakaś wyższa siła nie pozwala mordowanym wołać o ratunek.

W chwili, gdy do Polski zjeżdża żyd-senator amerykański p. Morgentau, aby badać sprawę rzekomych „pogromów”, do których, jak wiadomo, łagodny i spokojny lud polski nigdy zdolnym nie był i nie jest, do tej Polski, w której żydzi od wieków cieszą się wszelką swobodą i bezkarnością, a wpływy ich dzisiaj w państwie polskim znacznie przewyższają ich siłę liczebną, równocześnie w prowincjach sąsiednich dokonywują się masowe rzezie dziesiątków tysięcy ludności żydowskiej. Na całym Wołyniu, Podolu i Ukrainie rusko-bolszewickie bandy wycinają w pień żydowską ludność miast i miasteczek.

Ale p. Morgentau i różne komisje amerykańskie jakoś o to się wcale nie troszczą. Co dziw-

niejsza, jest nawet jakaś wyższa siła, która mordowanym żydom nie pozwala głośno upomnieć się o swe krzywdy i zwrócić się do Polski o ratunek. Chodzi prosto o to, by fakta nie zaprzeczyły oszczerstwom, rozsiewanym przez żydów o Polsce. Niech więc cicho i w milczeniu umierają pod nożem bandyty-ukraińca tysiączne rzesze żydostwa, by tylko nie odwrócić uwagi od Polski, którą żydzi polscy i amerykańscy usiłują przedstawić wobec całego świata, jako kraj pogromów żydowskich. Tak więc dzika nienawiść do Polski tłumi u żydów nawet ogólnoludzki instynkt samozachowawczy.

Posłuchajmy co w tej sprawie pisze do p. Morgentau'a kapłan katolicki, ks. prałat Feliks Sznarbachowski z Wołynia, który błaga o ratunek dla mordowanych żydów.

„W roku bieżącym — pisze ks. Sznarbachowski w swoim memorjale do senatora Morgentau'a — ratowałem w Olyce na Wołyniu żydów od całego szeregu pogromów już nie rosyjsko-carskiego reżymu, lecz ukraińskiego i moskiewskiego bolszewizmu”.

„Widziałem niedolę żydów ołyckich, okolicznych, na całych kresach południowo-wschodnich i dalej, a jednak, gdy zaproponowałem im, aby wspólnie ze mną wystali swych delegatów do pobliskiej Polski, oni ze smutkiem mi odpowiedzieli: „Niech ksiądz sam za nas prosi, niech przychodzą i ratują nas, ale nam nie wolno tego robić”.

A więc dla jakiejś wyższej, ukrytej i niezrozumiałej polityki muszą ginąć nie tylko dobrobyt i mienie całych gmin żydowskich, lecz tysiące żydów w sposób okrutny mordowanych przez najrozmaitsze partie, bandy i oddziały bolszewików i niebolszewików ukraińskich i moskiewskich.

Koniec Rad robotniczych.

„Przegląd Wieczorny” donosi, że Rady robotnicze jako ustawa reprezentacja, skutkiem ewolucji w łonie ich, straciły swoją rację bytu i przestają istnieć,

Zarząd Stowarzyszenia

Właściciele Nieruchomości

m. Łodzi

przy ul. Krótkiej pod Nr. 4.

Stosownie do Rozporządzenia Urzędu Walki z lichwą i spekulacją („Monitor” № 178 z d. 9. VIII r. b.) przypomina swym członkom o obowiązku wywieszenia w bramach domów wykazów z ceną lokali, według nowej ustawy mieszkaniowej z d. 28.VI. r. b., oraz przesyłania miejscowemu Urzędowi Walki z lichwą i spekulacją **śl. Ewangelicka 5** kopii tychże wykazów.

Niewykonanie tego zarządzenia do dnia 10 września r. b. pociągnie za sobą nakładanie kar przez powyższy Urząd.

Odnosne szematy, przygotowane według wskazań Łódzkiego Urzędu Walki z lichwą i spekulacją, otrzymać mogą członkowie Stowarzyszenia w biurze naszym, przy ul. Krótkiej pod № 4, codziennie w godzinach biurowych.

PREZES (podp.) GUSTAW KLUKOW.

DYREKTOR BIURA: (podp.) ARTUR CREDO.

Dr. Garbiński

powrócił. 1873 1

Garbarz

który umie postrzygać i falcować, jak i przygotowanie skór dla pasów transmisyjnych, dostanie pracy. Oferty składać w „Rozwoju” sub „Garbarz”. 1524 3

PAPIER

GAZETOWY

HURTOWO I DETALICZNIE
SPRZEDAJE

administracja „Rozwoju”. 0

Stancja

dla uczniów.

Wiadomość w adm. „Rozwoju”. 1753 6

PRZESTROGA!

GZŁOWIEKU! Jeśli Ci Twój ple-
BEZ ERFAGU! niądz drogi.....
nie wolać na
na nogi.....
Nowe i stare podzelowania
eriadowe za 7 Mk. usku-
tecznia Sklep Komisowy
„PROGRES” Piotrk. 175.

Nałster Bilcharski

specjalista na wate hydrokopij-
ną **POTRZEBNY ZARAZ.**
Oferty składać w admini-
stracji „Rozwoju” pod „Elcharz”.
1693 1

OGŁOSZENIE.

Zarząd Związku Ekonomicznego Pracowni-
ków Państwowych OGLASZA

Konkurs

na dzierżawę jadalni

przy ul. Sienkiewicza № 40. 1734 1

Oferty do dn. 27 Sierpnia r. b. należy
składać w Państwowym Zarządzie Skarbowym
przy ul. Al. Kościuszki № 14, pokój № 77, I piętro.

Nauczyciele potrzebni

do francuskiego, arytmetyki, przyrody,
kaligrafii, rysunków i śpiewów

do Szkoły Redinej w Wurdzie, Ziemi Siedleckiej.

Oferty składać pod powyższym adresem. 1725 3

6 kl. Szkoła Handlowa

Łódzkiego Towarzystwa Szerzenia Wiedzy Handlowej
ul. Długa 45

zawiadamia, iż egzaminy do klas: wstępnej, I, II, III, IV i V
rozpoczną się 27 sierpnia, lekcje 1 września r. b.

Podania przyjmuje Kancelarja Szkoły codziennie od
godziny 10-ej do 1-ej w południe.

Absolwenci Szkoły korzystają z praw na równi z wy-
chowañcami szkół państwowych.

1596 5

Dyrektor Szkoły: Roman Tułin.

W 8-0 kl. Gimnazjum Filologicznym

A. ZIMOWSKIEGO w ŁODZI

TARGOWA 60

wakują posady nauczycieli: języka francuskiego, przy-
rody, gimnastyki i śpiewu. 1717

Komitet Niesienia Pomocy dla Bezrobotnych

z a w i a d a m i a,

ze, wobec wyczerpania się funduszu zapomogo-
wego, wypłata zapomóg za czas od 17 b. m.
rozpocznie się nie 25 b. m. — jak było ogło-
szone — lecz 1-go września t. j. po uchwale-
niu nowego kredytu na dalsze zapomogi.

Delegat

1731 1

Ministerstwa Pracy i Op. Społ.

8-10 klasowe Gimnazjum FILOLOGICZNE B. BRAUNA

DZIELNA 57b.

Egzaminy poprawkowe oraz wstępne do wszystkich klas, prócz ósmej, rozpoczną się dn. 25 sierpnia r. b. o g. 9-ej rano. Kancelaria przyjmuje podania codziennie, prócz świąt i niedziel, między godz. 10—12. 1599 1

Polskie Progimnazjum Męskie E. Krygiera

w Łodzi, ul. Zawadzka № 9.

Egzaminy wstępne i poprawkowe rozpoczną się 27 sierpnia, lekcje 1 września r. b. 1709-2
Zapisy kandydatów do klasy podwstępnej, wstępnej, I, II i III-ej przyjmuje kancelaria szkoły codziennie od godz. 10—12.

Spieszcie przekonać się

że najlepiej jest jadać

w „Ermitażu“

Dzielnia № 1

Śniadania Obiady Kolacje

od 5 marek z 3-ch dań Mk. 3.50 od 5 marek
z 4-ch dań Mk. 6.—

3 oddzielne pokoje dla towarzyszt. 1483 2

Dla panów Inżynierów i Fabrykantów

budynek fabryczny 50+20 łokci, 23 morgi ziemi, sad, staw z bieżącą wodą, uroczą miejscowość w Radogoszczu do sprzedania. Wiadomość u właściciela Antoniego Troszyńskiego, Bałuty, Nowaka 52. 1699-1

Drobne ogłoszenia:

Kupno:

Czcionki stare, zużyte kupuje Administracja „Rozwoju”. 939-0

Wielbasy dworskie, wędzone-suche, kupuje w każdej ilości S. Jaworski, skład win i towarów kolonialnych, Łódź Piotrkowska № 54. 5875-2

Wstążkę żelazną (Bandeisen) stara i drut żelazny co najmniej 5 centymetrowej używany kupię w dużej ilości. Oferty z ceną proszę składać w „Rozwoju” pod „Zelazo”. 5444-30

Sprzedaz:

A.A.A.A.A. Obrączki słubne złote od 48 marek para, gwarancja za złoto 66 próby, pierścionki, kolczyki, zegary, zegarki, najtaniej. Jan Placek, Brzezińska 10. 5662-4

A.A.A. Potrzebni rzadcy rolni, samotni, nie starzy z dobrymi świadectwami. Pierwszorządzone biuro pośrednictwa pracy P. Sekowskiej, Przejazd 14. 5507-3

Al! Al! Łóżka, materace, szafy, bielizniarki, otomane, kredensy, stół, krzesła, garnitur mebli sprzedam bardzo tanio. Piotrkowska 261 m. 4, II piętro front. 5819-3

A. Meble sprzedaje, szafy, łóżka, krzesła, stoły, kredensy, urządzenie restauracyjne i sklepowe. Piotrkowska 108, Przejazd. 5781-3

A. Łóżka, materace, szafy, stoły, krzesła, sprzedaje najtaniej, Piotrkowska 101, Korczak. 5869-1

A. Wyprzedaje meble z powodu zmiany lokalu, urządzenie pokoi i różne pojedyncze. Dzielnia 11—25 w podwórzu. 5860-4

A. Otomanę dywanową, łóżka, szafę, tremo, stół, krzesła, tania sprzedam. Sienkiewicza 59-4, oficyna. 5562-śp.sp1

A. Apteka z obrotem 70 tysięcy marek do sprzedania. Miejscowość fabryczna. Wiadomość: Łódź, Piotrkowska 54, Stanisław Jaworski. 5836-2

A. Meble, łóżka, materace, szafy, otomane, kredensy, stół, krzesła, garnitur, lustra, biurko, fotel, tania sprzedam Piotrkowska 223-3, I p. front. 5885-4

A. Brony sprężynowe własn. wyrobu, ze stali resorowej przedwojennej, niesłychanie silne, do sprzedania. Al. Kościuszki 41, u Wiśniewskiego. r-0

A. Chomonto i szorki na pojedynczą kąkę do sprzedania. Gliński, ul. Sienkiewicza № 54. 5842-1

A. Do sprzedania kompl. zbiór monet polskich, srebrnych i miedzianych, zbiór medali polskich; Kossak, oryginał historyczny, akwarel roku 1916; obraz Napoleona 17-letniego, paryska sztuka; dywan wschodni w dobrym zachowaniu. Wiadomość: ulica Długa 101 I p. prawa strona. 5925-1

A. Do sprzedania dwa domy parterowe murowane, stajnie, obory i stodoła i tylko morga ziemi. Powóz na gumach i jeden na żelaznych kołach i 50 sztuk żelaznych desek. W Pabjanicach ul. róg Ozinkowy 11 i Bracka 26 placu po 40x80 łokci bardzo tanio. 5950-nm3

A. Do sprzedania młode psy dobrej rasy. Wiadomość: Pańska 10, cykłodrom. 5945-3

A. Jest do nabycia szablą z odznakami oficerskimi. Blizsze informacje w administracji Rozwoju. 5862-2

A. Wosiarka mechaniczna do sprzedania niedrogo. Wiadomość: Al. Kościuszki 41, w Łodzi, u p. Wiśniewskiego. r-0

Ceny niebywale

Ważne dla Pań!!

TANIA WYPRZEDAŻ

Batysty i zefiry od Mk. 5.50.	Satyna Pióciénka i Etamina od m. 8.	Biały tow. dub. na bielizne i pościel Mk. 8.50.
-------------------------------	-------------------------------------	---

Uwaga: Francuzki „Bostoni” granatowy na suknie i mundurki od Mk. 30 i rozmaite towary na męskie i damskie jesienne ubiory i palta.

M. Bryl ulica Piotrkowska № 56 w podwórzu na prawo, 2 wejście.

Kawiarnia z całkowitym urządzeniem w dobrym punkcie do sprzedania. Światło i kuchnia gazowa. Wiadomość: ul. Główna № 34. 5940-3

Krzesła dębowe, stół, otomana, siatka do łóżka, fotel bujany, sprzedam zaraz. Przejazd 48, sklep galanteryjny „Stanisława”. 5879-p.n2

Łóżka, materace, szafy, stół lustrzony, skrzypce, komody, zegary do sprzedania. Słowiańska № 23 m. 65. 5845-1

Młyn do sprzedania w Aleksandrówce pod Łodzią, ul. Koscielną № 422. 5949-1

Okazyjnie do sprzedania nowy wózek angielski spacerowy dziecienny, na gumach i żelazne łóżecko (kolyska) z materacykiem. Rower B. S. A. (cynge szosowe) w dobrym stanie. Zakątna 68 m. 14, od 4 do 6 w. 5945-2

Przyjmuję wszelkich systemów reparacje maszyn do szycia, u siebie i na miejscu. Radwańska 49 m. 35. 5888-4

Pracznica poszukuje prania, do brze pierze. Mieszka: Dzielnia 2-15. 5872-2

Plac wielkości 40x70 w Zgierzu sprzedam zaraz. Wiadomość: Łódź, Nawrot 8, sklep spożywczy. 5922-sn5

Power do sprzedania „Ormonde”, Składowa 25-21. 5371-1

Skład apteczny do sprzedania. Oferty składać pod „7070” w Rozwoju. 5903-5

Sklep spożywczy z powodu wyjazdu sprzedam. Piotrkowska 245. 5927-3

Sprzedam sklep spożywczy. Ul. Kilińskiego № 195. 5925-3

Sprzedam: 1) połowe łóżko oficerskie „Gintera”, 2) połowę lornetkę przyręczną „Cejsa”, 3) pas do szabl, 4) teckę do map, 5) palto oficerskie zimowe stalowego koloru, 6) łóżko żelazne z materacem z morskiej trawy, 7) szafa orzechowa, 8) stół dębowy, 9) lampy elektryczne, 10) 3 kufry. Wiadomość Kilińskiego 99 III piętro, front, prawa strona. 5938-3

Sklep spożywczy tania do sprzedania. Ul. Kilińskiego 99, wiadomość na miejscu. 5734-2

Sprzedam sklep spożywczy. Ul. Główna № 11. 5849-1

Sprzedam sklep spożywczy z powodu wyjazdu. Kilińskiego 101. 5885-1

Sprzedam warsztat ślusarski z powodu iż dwóch interesów prowadzić nie mogę. Ul. Piotrkowska 64, wiadomość od godz. 5 do 7. 5838-1

Stoły, sypialny, serwis, tiranki, samowar, kuchenne sprzęty i t. d. z powodu wyjazdu do sprzedania. Siedlecka irog Widzewska (fabryka). 5835-2

W nocy z dn. 19 na 20 skradziono we wsi Grabinie-Woli pow. Łódzkiego gm. Zeromin klacz 2-letnią, karą na czole strzałka biała, na 3-cu nogach obok kopyt białe znaki. Za odnalezienie klaczy przeznaczam 1 tysiąc marek. Franciszek Krawczyk w Grabinie-Woli. 5950-5

SPRZEDAM gospodarke 5-cio morgową, w tem kawalek lasu oraz dom o 3-ch mieszkańach w Zelowie. Wiadomość: Radwańska 35 m. 22. 5926-4

2 magle sprzedam. Nowa-Cegielniana 23. 5928-1

Różne:

Bankowiec z 4-letnią praktyką bankową poszukuje jakiegokolwiek posady biurowej. Może złożyć kaucję. Oferty składać w Rozwoju pod „Bankowiec” 5795-1

Człowiek zdolny, energiczny, który służył 10 lat w firmie bankowej, poszukuje zajęcia inkasenta lub woźnego. Może złożyć kaucję. Oferty w Rozwoju dla „Władysława”. 5641-1

Giser metalowy z Warszawy, G. zdolny na wszelką robotę poszukuje miejsca. Łaskawe oferty: Pańska № 85, Halter. 5959-5

Lekcji korepetycji udziela student Uniwersytetu Krakowskiego Konstanty Löwenhoff, ul. Andrzej 11 m. 9. 5947-2

Mężczyzna starszy, inteligentny, na stanowisku, dobrze uposażony, pragnie w celu matrymonialnym poznać kobietę lat odpowiednich, biedną, rozumną, zącą, sympatyczną. Oferty u-przejmie proszę składać w administracji Rozwoju sub „I. Krz.” 5904-1

Majster tkacki, znający się na ślusarstwie i motorach, poszukuje odpowiedniej posady. Łaskawe oferty „B. W.” w Rozwoju. 5943-5

Osoba inteligentna, muzykalna, w średnim wieku, przyjmie zaraz miejsce do zarządu domu u pojedynczej osob. Oferty dla „Inteligentnej” w Rozwoju. 3937-1

Potrzebny uczciwy stróż od zaraz. Wiadomość: Pałczyński, Nawrot 45-7. 5912-2

Potrzebna zaraz zdolna pracznica do pralni chemicznej. Ul. Piotrkowska 116. 5887-1

Prof. Bolesław Rachiewicz, członek Tow. Liter. wyklada liter. i historję powsz. i Polski. Prosi o lekcje literatury, historji i języków: angielski, franc., niem., łaciny. Długa 6, od 3-4. (22 lata praktyki nauczycielskiej). r-3

Pragnę pożyczyc 20,000 marek na I numer hypoteki. Wróbla 26, Baiuty, przy Ciemnej, Józef Zimecki. 5903-2

Stancja dla uczniów. Młodszym pomoc w naukach. Troskliwa opieka. Ul. Kilińskiego 86, Zofia Jasińska. (Tamże obiady od 4-5 mk. 5858-wp.n7

Zagubione dokumenty.

Adamczewski Wawrzyniec zagubił paszport tymczasowy wydany w Łodzi. 5870-1

Anna Minkinow zagubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi. 5905-2

Antoni Piechulski, jadąc z Konstantynowa do Łodzi tramwajem, zagubił portmonetkę, w której znajdowało się 150 mk., 2 kwity lombardowe i legitymacja służbowa. Łaskawy znalazca zechce przesłać legitymację i kwity Dowództwu Żandarmerji Okręgu Łódzkiego, Cegielniana № 19. 5945-1

Andrzej Duchnowicz zagubił legitymację chlebową wydaną na 5 osób. 5924-1

Albek Abram zagubił kartę węglową, Piotrkowska 22

Antonina Brisk zagubiła kartę węglową wyd. za № 12970. 5929-1

Blotny Leon zagubił paszport rosyjski wydany z gminy Władzew. 5886-2

Pronisław Skrzyński zagubił paszport tymczasowy wydany w Łodzi. 5859-1

Chrapecki Franciszek zagubił paszport niemiecki wydany w Pabjanicach. 5844-1

Coner Aleksander zagubił kartę węglową, legitymację kooperatywy i legitymację wojskową № 2935, wszystko wydane wyżej wymienione przez kancelarię strażykojowej Fabryczno-Łódzkiej. Łaskawy znalazca zechce zwrócić za wynagrodzeniem 10 mk. Łódź, ul. Piękna № 5-1.

Czesny Władysław zagubił kartę węglową, Nowy Świat № 2. 5946-1

Dawid Dembiński, Karola 20 zagubił kartę węglową wydaną z koop. „Wiosna”. 5920-1

Edward Ortowski zagubił kartę odroczenia wydaną w Łodzi P. K. U. 5854-1

Jakób Pokorski zagubił paszport niemiecki wydany z gm. Stryków. 5866-1

Jowaliński Stefan zagubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 5885-2

Włodzisław Wojciech zagubił legitymację chlebową wyd. na 5 osoby. 5935-1

Maciejewska Jadwiga zagubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi. 5915-2

Marja Nowak zagubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi. 5845-1

Puzdel Władysław zagubił paszport tymczasowy wydany z gm. Brus. 5870-1

Romana Cezek zagubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi. 5867-1

Roman Baran zagubił paszport rosyjski wydany w Opocznie. 5934-3

Skradziono dnia 19 sierpnia pomiędzy Zgierzem a Łęczycą paszport z fotografją wydany przez władze austriackie w Radomiu, kartę tożsamości wydaną z gminy Błaszki, różne notatki oraz 100 marek. Znalazca, ewentualnie złodziej, raczy odesłać papiery: Łódź, Rokicińska 104, szkoła, Bolesław Buncier-Bolesławski. Piemądze może zatrzymać. 5936-1

Stanisław Piechota zagubił legitymację wydaną p. komisarzem rządu ludowego na powiat Łaski w dniu 4 lutego 1919 roku № 58, na imię Stanisława Piechoty jako rądnego gminy Zelów. 5921-1

Urbański Wacław zagubił paszport niemiecki wydany w Łodzi. 5880-1

Zarkowski Szmul zagubił paszport niemiecki wydany w Łodzi, 2 weksle na imię Jachomowicz i różne dokumenty. Weksle unieważnione. 5855-1

Zagubiono legitymację chlebową na imię Andrzeja Federer.

Zaginął weksel Helena Mistak z in blanco na sumę 4,500 mk. podpisany przez Ignacego Marjowskiego. Ostrzegam przed nabyciem, gdyż weksel ten jest zapłacony i uważam takowy za nieważny. Helena Mistak, Brzezińska 9. 5932-3

Zaginęła książeczka zapomogowa wydana w radryce Geyera na imię Andrzej Szwedowicz.